

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/2/2016
Identifikačné číslo spisu: 4015200883
Dátum vydania rozhodnutia: 28.03.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:4015200883.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a členov senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a JUDr. Eriky Čanádyovej, v právnej veci žalobcu: H. F., R. F. XXX/XX, Y., zastúpeného advokátom Mgr. Petrom Miklóssym, Hlavná 1221, Vrábľa, proti žalovanému: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, Špitálska 8, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovaného zo dňa 07.08.2015 č. UPS/US1/SSVOPHNSSD/SOC/2015/7082-0002 De, o odvolaní (kasačnej sťažnosti) žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č.k. 11S/200/2015-43 zo dňa 18. mája 2016, jednomyseľne, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre
č.k. 11S/200/2015-43 zo dňa 18. mája 2016 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

Odôvodnenie

I.
Rozhodnutie krajského súdu

Krajský súd v Nitre rozsudkom č.k. 11S/200/2015-43 zo dňa 18. mája 2016 zrušil rozhodnutie žalovaného zo dňa 07.08.2015, č. UPS/US1/SSVOPHNSSD/SOC/2015/7082-0002 De, podľa ust. § 250j ods. 2 písm. c/, d/ Občianskeho súdneho poriadku (O.s.p.) a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie. Žalovaného zaviazal k povinnosti zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania v sume 586,43 Eur pozostávajúce z trov právneho zastúpenia na účet právneho zástupcu žalobcu do 30 dní od právoplatnosti rozsudku.

Z predloženého administratívneho spisu žalovaného krajský súd zistil, že Okresný súd Nitra rozsudkom zo dňa 28.09.2005, č. k. P 242/03-115, zvýšil vyživovaciu povinnosť otca - Y. F. k maloletému H. F. (žalobca) zo sumy 1.000,- Sk mesačne na sumu 2.000,- Sk mesačne od 01.09.2003 a zročné výživné za obdobie od 01.09.2003 do 30.09.2005 v sume 25.000,- Sk súd povolil otcovi splácať v pravidelných mesačných splátkach po 200,- Sk spolu s bežným výživným. Krajský súd v Nitre rozsudkom zo dňa 08.02.2007, č. k. 8CoP 44/2006-172, potvrdil vyššie označený rozsudok súdu prvého stupňa v časti

zvýšenia výživného a určenia výšky zročného výživného a v časti splatnosti zročného výživného zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že odporca (otec) je povinný zaplatiť zročné výživné na maloletého H. F. do 30 dní k rukám matky. Dňa 05.11.2008 bolo začaté exekučné konanie na základe návrhu oprávneného zo dňa 04.11.2008 (v tom čase maloletého H. F. zastúpeného matkou A. F.) a oprávnenej U. F., rod. F. proti povinnému Y. F., pričom predmetom exekučného konania vo vzťahu k oprávnenému mal. H. F. bolo vymoženie pohľadávky v sume 65.100,- Sk a pohľadávky spočívajúcej v pravidelne sa opakujúcich dávkach v sume 2.000,- Sk mesačne, počnúc od novembra 2008, vrátane trov právneho zastúpenia v exekučnom konaní v sume 3.130,- Sk a ďalších trov exekúcie.

Dňa 27.06.2012 si žalobca podal žiadosť o náhradné výživné v sume 66,39 Eur mesačne, ktoré žiadal vyplácať od 01.03.2012 a predložil i potvrdenie súdneho exekútora zo dňa 27.06.2012 o tom, že dňa 05.11.2008 bol podaný návrh na začatie exekučného konania a v období od mája 2011 až do 12.06.2012 neboli vymožené žiadne peňažné prostriedky. Správny orgán prvého stupňa vydal dňa 04.07.2012 rozhodnutie, ktorým žalobcovi priznal nárok na náhradné výživné v sume 66,39 Eur mesačne, počnúc dňom 01.03.2012, ktoré bude vyplácané žalobcovi mesačne pozadu.

V priebehu poberania náhradného výživného exekútorský úrad pri polročnom prehodnocovaní podmienok trvania nároku na poberanie náhradného výživného vydal potvrdenia zo dňa 19.12.2012 (za obdobie od 01.01.2012 do 19.12.2012), zo dňa 24.06.2013 (za obdobie od 21.12.2012 do 21.06.2013), zo dňa 13.12.2013 (za obdobie od 01.01.2013 do 13.12.2013) a zo dňa 25.06.2014 (za obdobie od januára 2013 do 25.06.2014), že v týchto obdobiach bolo vymožené výživné v sume 0,- Eur. Dňa 18.12.2014 exekútorský úrad potvrdil, že od 05.11.2008 do 18.12.2014 sa podarilo vymôcť výživné v sume 4.439,44 Eur, ktoré bolo poukazované pre oprávnenú osobu priebežne a naposledy dňa 19.08.2014, pričom k tomuto potvrdeniu bol pripojený i prehľad peňažných operácií zo dňa 30.01.2015 pre exekučný spis EX 2581/08. Potvrdenie zo dňa 18.12.2014 vydal súdny exekútor na základe toho, že dňa 30.09.2014 mu bolo doručené oznámenie právneho zástupcu žalobcu o tom, že povinný v rokoch 2012, 2013 a 2014 (do 19.08.2014) uhradil časť dlžného výživného spolu v sume 862,70 Eur a zo zameškaného výživného zostáva k úhrade suma 1.671,74 Eur k 31. 08. 2014.

Z predloženého prehľadu peňažných operácií vyplýva, že povinný platil výživné v období od 11.12.2008 do 26.04.2011 v nepravidelných sumách a v období od marca 2013 až do 19.08.2014 v jednotlivých mesiacoch platil sumy od 10,- Eur do 50,- Eur. Následne správny orgán prvého stupňa vyhotovil za jednotlivé mesiace tohto obdobia, t. j. od marca 2013 do augusta 2014 výpočtové listy, v ktorých záúčtoval platené náhradné výživné v sume 66,39 Eur mesačne s platbami výživného, ktoré v týchto mesiacoch platil povinný, pričom v každom mesiaci takýmto spôsobom vypočítal nárok žalobcu ako oprávneného na sumu náhradného výživného, ktorá mu mala byť vyplatená.

Správny orgán prvého stupňa rozhodnutím zo dňa 04.02.2015 uložil žalobcovi povinnosť vrátiť vyplatené náhradné výživné za obdobie od 01.03.2013 do 31.08.2014 v sume 640,- Eur. Na základe odvolania žalobcu vo veci rozhodoval i žalovaný, a to rozhodnutím zo dňa 17.04.2015 a odvolaním napadnuté rozhodnutie správneho orgánu prvého stupňa zo dňa 04.02.2015 zrušil, pričom v odôvodnení svojho rozhodnutia okrem iného uviedol, že správny orgán prvého stupňa svoje rozhodnutie vydal na základe nedostatočne zisteného skutočného stavu veci, keď sa uspokojil len s potvrdením súdneho exekútora a nevyzval žalobcu ako účastníka konania k predloženiu dokladov preukazujúcich platenie výživného zo strany povinného s tým, že v ďalšom konaní bude potrebné presne zistiť skutočný stav veci, obstarat' podklady potrebné pre rozhodnutie, a to od poberateľa náhradného výživného, teda žalobcu, od povinného, ako i od súdneho exekútora.

Následne žalobca ako poberateľ náhradného výživného (oprávnený v exekučnom konaní) predložil správne orgánu prvého stupňa oznámenie zo dňa 02.02.2011, 19.05.2011, 30.09.2014, 04.02.2015 a zo dňa 31.03.2015 (všetky adresované a podľa prezentačnej pečiatky i doručené súdne exekútorovi dňa 03.02.2011, 20.05.2011, 30.09.2014, 05.02.2015 a 23.04.2015), v ktorých ako oprávnený prostredníctvom právneho zástupcu oznamoval súdne exekútorovi, že povinný od podania návrhu na

vykonanie exekúcie uhradil tam uvedené sumy dlžného výživného v období rokov 2008, 2009 a 2010 (oznámené súdnemu exekútorovi dňa 03.02.2011), v období roku 2011 (oznámené súdnemu exekútorovi dňa 20.05.2011), v období rokov 2012, 2013 a 2014 (oznámené súdnemu exekútorovi dňa 30.09.2014), v roku 2014 a 2015 (oznámené súdnemu exekútorovi dňa 05.02.2015) a v roku 2015 (oznámené súdnemu exekútorovi dňa 23.04.2015), a to podľa jednotlivých mesiacov, v ktorých bola úhrada výživného zo strany povinného vykonaná. Žalobca považoval všetky tieto platby za úhradu časti dlžného výživného (čo vyplýva z jednotlivých oznámení) s tým, že k 31.03.2015 ostáva zo zameškaného výživného na úhradu suma 1.345,37 Eur. K týmto oznámeniam boli predložené i fotokópie ústrižkov poštových poukázok.

V ďalšom priebehu konania správny orgán prvého stupňa opätovne vyhotovil výpočtové listy za obdobie od 01.10.2012 až do 30.11.2014, kde opätovne zaúčtoval platené náhradné výživné s výživným plateným zo strany povinného v jednotlivých mesiacoch vyššie uvedeného obdobia. Dňa 05.06.2015 správny orgán prvého stupňa vydal rozhodnutie, ktorým žalobcovi podľa ust. § 10 ods. 1 zák. č. 201/2008 Z. z. o náhradnom výživnom a o zmene a doplnení zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 615/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov uložil povinnosť vrátiť vyplatené náhradné výživné za obdobie od 01.10.2012 do 30.11.2014 v sume 982,70 Eur, a to z dôvodu, že v čase vyplácania náhradného výživného bolo platené čiastočne výživné i zo strany povinnej osoby, pričom žalobca neinformoval o tom správny orgán, a teda nesplnil si svoju povinnosť o každej zmene skutočností rozhodujúcich pre trvanie nároku na náhradné výživné informovať správny orgán. Za uvedené obdobie bolo žalobcovi vyplatené náhradné výživné v sume 982,70 Eur, teda vo vyššej sume, ako mu patrilo, v dôsledku čoho vznikol preplatok v tejto sume. Na základe odvolania žalobcu vo veci rozhodoval i žalovaný, ktorý rozhodnutím zo dňa 07.08.2015 zamietol odvolanie žalobcu proti rozhodnutiu správneho orgánu prvého stupňa a toto rozhodnutie potvrdil z dôvodov uvedených v odôvodnení svojho rozhodnutia. Skonštatoval, že náhradné výživné v sume 982,70 Eur bolo vyplatené neprávom a žalobca je túto sumu povinný vrátiť. Zároveň uviedol, že žalobca si nesplnil svoje povinnosti, keď správnemu orgánu neoznámil, že povinná osoba v mesiaci október 2012 začala čiastočne plniť výživovaciu povinnosť a plnila ju až do novembra 2014, pričom správny orgán až v decembri 2014 dodatočne zistil, že nastala zmena skutočností rozhodujúcich na určenie výšky náhradného výživného.

Krajský súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovaného správneho orgánu preskúmal v intenciách ustanovení zákona č. 201/2008 Z. z. o náhradnom výživnom a o zmene a doplnení zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 615/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 201/2008 Z. z. alebo zákon o náhradnom výživnom), citujúc právnu úpravu ustanovenú v § 2 ods. 1 v spojení s ust. § 4 ods. 1, 2, s § 5 písm. a/, s § 6, s § 7, s § 10 ods. 1,2,3, s § 11 ods. 1 a súčasne v intenciách zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov (správny poriadok), citujúc právnu úpravu ustanovenú v § 32 ods.1 v spojení s § 34 ods. 1, v súlade s § 76 ods. 1 a § 119a zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (zákon o rodine) a s § 72 ods. 2 zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok), postupom v zmysle právnej úpravy ustanovenej v druhej hlave piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, upravujúcej rozhodovanie o žalobách proti rozhodnutiam a postupu správnych orgánov a dospel k záveru o dôvodnosti žaloby.

Krajský súd konštatoval, že správny orgán prvého stupňa vo výrokovvej časti svojho rozhodnutia nešpecifikoval, z akého vyššie uvedeného dôvodu vznikla žalobcovi povinnosť vrátiť náhradné výživné. Podľa názoru krajského súdu v prípade, ak správny orgán prvého stupňa ukladá účastníkovi konania povinnosť vrátiť vyplatené sumy náhradného výživného (ako neprávom vyplatené sumy alebo sumy vyplatené vo vyššej sume, ako patrili), s poukazom na formuláciu ustanovenia § 10 ods. 1 vyššie citovaného zákona nestačí vo výrokovvej časti rozhodnutia uviesť len toto zákonné ustanovenie, ale je potrebné presne vymedziť, ktorý z dôvodov uvedených v tomto zákonnom ustanovení je presne tým dôvodom na vrátenie náhradného výživného, na základe ktorého správny orgán vydal svoje rozhodnutie, a teda uložil povinnosť vrátiť sumu náhradného výživného vyplatenú neprávom alebo vyplatenú vo

vyššej sume, ako patrila, považujúc za nepostačujúce, ak správny orgán prvého stupňa v odôvodnení rozhodnutia uviedol, že náhradné výživné bolo vyplatené vo vyššej sume, ako patrilo a z toho dôvodu vznikol preplatok, ktorý je žalobca povinný vrátiť.

Rozhodnutie žalovaného zo dňa 07.08.2015 podľa názoru krajského súdu vychádzalo zo skutkového stavu, ktorý je nedostačujúci na posúdenie veci a taktiež rozhodnutie žalovaného je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov na také rozhodnutie, a preto súd toto rozhodnutie podľa ust. 250j ods. 2 písm. c/, d/ OSP zrušil a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie. Mal za to, že žalovaný nerešpektoval ani svoj právny názor vyslovený v rozhodnutí zo dňa 17.04.2015, v ktorom zrušil rozhodnutie správneho orgánu prvého stupňa zo dňa 04.02.2015 z dôvodu nedostatočne zisteného skutkového stavu s tým, že tento bude potrebné zistiť presne a za tým účelom si obstarat' podklady (od poberateľa náhradného výživného, od povinného a od súdneho exekútora).

Krajský súd konštatoval, že správny orgán prvého stupňa rozhodol v predmetnej veci predčasne, na základe neúplného a nepresne zisteného skutkového stavu a svoje rozhodnutia náležite neodôvodnil. Uviedol, že podľa potvrdenia exekútora zo dňa 18.12.2014 bol podaný návrh na vykonanie exekúcie na výživné pre oprávnenú osobu (žalobca), pričom exekúcia bola nariadená záškami zo mzdy a iných príjmov a prikázaním pohľadávky. V období od 05.11.2008 do 18.12.2014 sa podarilo vymôcť výživné v sume 4.439,44 eur, ktoré bolo poukazované pre oprávnenú osobu priebežne, naposledy dňa 19.08.2014. Prílohou tohto potvrdenia bol prehľad peňažných operácií pre spis Ex 2581/08, z ktorého vyplýva, že povinný Y. F. v období od 11.12.2008 do 26.04.2011 platil, resp. boli vykonávané zášky z jeho príjmu v rôznych sumách a od 12.03.2013 do 19.08.2014 (kedy už žalobca poberal náhradné výživné v sume 66,39 Eur mesačne) platil povinný výživné v sumách od 10,- Eur do 50,- Eur mesačne, pričom podľa právoplatných súdnych rozhodnutí mal platiť výživné pravidelne mesačne v sume 66,39 Eur vždy do 15. dňa v príslušnom mesiaci vopred. Žalobca už v odvolaní zo dňa 17.06.2015 proti rozhodnutiu správneho orgánu prvého stupňa uvádzal, že jeho otec mu v období od 01.10.2012 do 30.11.2014 uhradil prostredníctvom platieb z ústavu na výkon trestu odňatia slobody a prostredníctvom poštových poukázok sumu 982,70 Eur, nejedná sa však o úhradu výživného za toto obdobie, ale o čiastočnú úhradu dlhu povinného na zameškanom zročnom výživnom, ktorý dlh mu vznikol za obdobie do 28.02.2012, teda za obdobie skoršie ako žalobca začal náhradné výživné poberať a povinný má stále dlh na výživnom v sume 1.345,37 Eur. Žalobca teda považoval platby povinného vo vyššie uvedenom období za platby na úhradu dlžného výživného a nie na úhradu bežného výživného. Správny orgán prvého stupňa a rovnako i žalovaný predmetné platby považovali za platby na výživné za ten, ktorý príslušný mesiac (bežné výživné), pričom žalovaný v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal na Exekučný poriadok.

Krajský súd dospel k záveru, že pokiaľ správny orgán prvého stupňa (rovnako ako žalovaný) považoval platby povinného na výživné pre žalobcu v období od 01.10.2012 do 30.11.2014 za platby na čiastočnú úhradu bežného mesačného výživného, ktoré mal povinný platiť v sume 66,39 Eur mesačne, bolo jeho povinnosťou takýto postup zdôvodniť jednak citáciou konkrétneho ustanovenia právneho predpisu, z ktorého je možné takýto postup vyvodiť a taktiež vysvetlením obsahu príslušného zákonného ustanovenia s poukazom na konkrétnu situáciu. Konštatoval, že uvedené pochybenia prvostupňového správneho orgánu pri zisťovaní skutkového stavu veci neodstránil ani žalovaný v odvolacom konaní, majú za to, že v predmetnej veci nebolo vykonané dostatočné dokazovanie v zmysle ust. § 32 správneho poriadku, keď správne orgány nezistili skutkový stav dostačujúcim spôsobom a tak, aby súd mohol posúdiť, či postupovali alebo nepostupovali v súlade so zákonom, keď žalobcovi uložili povinnosť vrátiť náhradné výživné v sume 982,70 eur vyplatené v období od 01.10.2012 do 30.11.2014. Ďalej krajský súd konštatoval, že rozhodnutie žalovaného ako odvolacieho správneho orgánu, ktorým potvrdil rozhodnutie správneho orgánu prvého stupňa o povinnosti vrátiť vyplatené náhradné výživné za obdobie od 01.10.2012 do 30.11.2014 v sume 982,70 Eur, malo okrem iného obsahovať aj odôvodnenie, v ktorom mal žalovaný uviesť, ktoré skutočnosti boli podkladom pre jeho rozhodnutie, akými úvahami bol vedený pri hodnotení dôkazov a pri použití právnych predpisov, na základe ktorých rozhodoval, a ako sa vysporiadal s námietkami žalobcu v podanom odvolaní, keďže žalobou napadnuté rozhodnutie žalovaného nespĺňa zákonné požiadavky podľa ust. § 250j ods. 2 písm. c/, d/ OSP ho zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

O trovách konania krajský súd rozhodol podľa ust. § 250k ods. 1 OSP a úspešnému žalobcovi priznal náhradu účelne vynaložených trov konania v sume 586,43 eur (488,69 Eur + 97,74 Eur daň z pridanej hodnoty).

II.

Odvolanie žalovaného

Proti uvedenému rozsudku krajského súdu podal v zákonnej lehote žalovaný odvolanie. Navrhoval, aby odvolací súd zmenil napadnutý rozsudok krajského súdu tak, že návrh navrhovateľa sa zamieta a náhrada trov konania sa nepriznáva a súčasne nepriznal náhradu trov odvolacieho konania.

V dôvodoch odvolania žalovaný namietal, že krajský súd nesprávne vec skutkovo a právne posúdil. Uviedol, že v odvolaní napadnutom rozhodnutí súdu došlo k takému výkladu a aplikácii zákonných predpisov, ktoré sa odchyľili od znenia ustanovení príslušných zákonov, spôsobom zásadne popierajúcim ich účel a význam. Poukazom na skutkové okolnosti daného prípadu vyplývajúce z administratívneho spisu a právnu úpravu ustanovení § 4 ods. 2, § 5 písm. a/, b/, c/, d/ a § 12 zákona č. 201/2008 Z. z., ktorú citoval, uviedol, že zo spisovej dokumentácie je preukázané a nesporné, že ani žalobca v zastúpení advokátom nenamietali v danom odvolaní a v podanej žalobe výšku sumy a žalobca ani nespochybnil, že ako poberateľ náhradného výživného neinformoval úrad o tom, že sa zmenili skutočnosti významné pre poberanie náhradného výživného. Žalovaný poukazom na skutkové zistenia daného prípadu dôvodil, že žalobca ako poberateľ náhradného výživného si nespĺnil povinnosť podľa ust § 12 ods. 1 zákona č. 201/2008 Z. z., informovať úrad o každej zmene skutočností rozhodujúcich na trvanie nároku na náhradné výživné, na jeho výšku a jeho vyplácanie bez zbytočného odkladu, najneskôr do ôsmich dní odo dňa zmeny týchto skutočností.

Ďalej žalovaný poukazom na právnu úpravu ustanovenú v § 4 ods. 1, 2 zákona č. 201/2008 Z. z. a prepočet sumy náhradného výživného, ktoré žalobcovi malo byť poskytované, vzhľadom k dôkazu o plnení vyživovacej povinnosti povinnej osoby počas poberania náhradného výživného, uviedol, že v období od 01.10.2012 do 30.11.2014 úrad vyplatil náhradné výživné spolu v sume 1 726,14 Eur (26 mesiacov x 66,39 eur). Náhradné výživné malo byť po odpočítaní zaplateného výživného (982,70 Eur) vyplatené v sume 743,44 Eur. Zdôraznil, že žalobca si nespĺnil povinnosti vyplývajúce z § 12 ods. 1 písm. a/ zákona o náhradnom výživnom, keď prvostupňovému orgánu neoznámil, že povinná osoba začala v mesiaci október 2012 čiastočne plniť vyživovaciu povinnosť. Úrad uvedenú skutočnosť zistil až pri prehodnocovaní trvania nároku na náhradné výživné v mesiaci december 2014. V období od 01.10.2012 do 30.11.2014 bolo náhradné výživné vyplatené neprávom v celkovej sume 982,70 Eur, ktorú je žalobca povinný úradu vrátiť. Z uvedených dôvodov žalovaný na základe preukázaných skutočností rozhodnutím č. UPS/USI/SSVOPHNSSD/SOC/2015/7082-0002 De zo dňa 07.08.2013 odvolanie žalobcu zamietol a rozhodnutie správneho orgánu prvého stupňa potvrdil.

Žalovaný ďalej dôvodil, že prvostupňové rozhodnutie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Nitra č. NRI/OPHN/SOC/2015/40371-0023 zo dňa 05.06.2015, ktorým úrad rozhodol o povinnosti žalobcu vrátiť vyplatené náhradné výživné za obdobie od 01.10.2012 do 30.11.2014 v sume 982,70 Eur je jednoznačné a jasne formulované vo výroku aj v odôvodnení. V rozhodnutí je jasne a zrozumiteľne formulovaný jeden z dôvodov uvedených v § 10 ods. 1 vrátenia náhradného výživného, a to nasledovne: „Náhradné výživné za obdobie od 01.10.2012 do 30.11.2014 bolo vyplatené vo vyššej sume ako patrilo.“

Žalovaný poukázal tiež na to, že v podanom odvolaní proti prvostupňovému rozhodnutiu a ani v podanej žalobe žalobca v zastúpení advokátom nenamietal výšku a ani nespochybnil, že ako poberateľ náhradného výživného neinformoval úrad o tom, že sa zmenili skutočnosti rozhodujúce na trvanie nároku na náhradné výživné. Žalobca len namietal, že uloženie povinnosti vrátiť náhradné výživné považuje za nesprávne a neopodstatnené a je presvedčený, že sumy, ktoré povinný zaplatil za obdobie od 01.10.2012 do 30.11.2014 nie sú bežným výživným, ale ide o úhradu skoršieho dlhu povinného na

zameškanom zročnom výživnom za obdobie skoršie ako oprávnený začal poberať náhradné výživné. Tento svoj názor ponechal v rovine svojho názoru, bez akejkolvek právnej argumentácie. Žalovaný zdôraznil, že zákon č. 201/2008 Z.z. nerozlišuje poskytnuté výživné na základe dobrovoľného, či vymoženého plnenia, posudzuje iba trvanie nároku na náhradné výživné. Zákon o náhradnom výživnom v § 4 ods. 2 ustanovuje, že ak povinná osoba neplní vyživovaciu povinnosť v plnej výške, náhradné výživné je vo výške rozdielu medzi výškou výživného určeného právoplatným rozhodnutím súdu a výškou zaplateného výživného povinnou osobou.

Žalovaný vyslovil názor, že námietky žalobcu samé o sebe, bez dôkazu, nemôžu byť spôsobilé spochybniť správnosť záverov žalovaného o tom, že náhradné výživné za obdobie od 01.10.2012 do 30.11.2014 bolo vyplatené vo vyššej sume ako patrilo. Trval na tom, že zistenie skutkového stavu správnymi orgánmi bolo dostačujúce pre posúdenie veci a rozhodnutie je preskúmateľné, pretože je jasné a zrozumiteľné a obsahuje dostatok dôvodov podľa zákona č. 201/2008 Z. z.. Žalobca nebol oprávnený posudzovať trvanie nároku na náhradné výživné a ani jeho výšku, túto kompetenciu dal zákon správne orgánu. Správny orgán je podľa zákona 201/2008 Z. z. oprávnený posudzovať splnenie podmienok pre vyplácanie náhradného výživného. Žalovaný ako aj prvostupňový správny orgán postupovali a rozhodli vo veci v zmysle zákonných ustanovení, čo vyplýva z administratívneho spisu.

III.

Kasačná sťažnosť žalovaného

Proti uvedenému rozsudku krajského súdu podal žalovaný aj kasačnú sťažnosť. Navrhoval, aby najvyšší súd zmenil napadnutý rozsudok Krajského súdu v Nitre č.k. 11S/200/2015-43 zo dňa 18. mája 2016 tak, že návrh navrhovateľa sa zamietá a náhrada trov konania sa nepriznáva a súčasne nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Alternatívne navrhoval, aby najvyšší súd rozsudok Krajského súdu v Nitre č.k. 11S/200/2015-43 zo dňa 18. mája 2016 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V dôvodoch kasačnej sťažnosti žalovaný uviedol v zásade totožné dôvody, ktorými namietal nesprávnosť a nezákonnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu, ako uviedol vo svojom odvolaní podanom proti uvedenému rozhodnutiu krajského súdu.

IV.

Vyjadrenie žalobcu k odvolaniu žalovaného

Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu i ku kasačnej sťažnosti žalovaného sa vyjadril tak, že navrhoval, aby najvyšší súd odvolanie a kasačnú sťažnosť žalovaného zamietol a priznal mu náhradu trov kasačného konania.

V dôvodoch vyjadrenia žalobca nesúhlasil s dôvodmi uvedenými v odvolaní i v kasačnej sťažnosti žalovaného. S právnym názorom vysloveným v napadnutom rozsudku krajského súdu sa v celosti stotožnil. K veci samej uviedol, že v predmetnej právnej veci nedošlo k naplneniu žiadnej zo skutkových podstát uvedených v § 10 ods. 1 zákona č. 201/2008 Z.z., kedy by žalobcovi vznikla povinnosť vrátiť už vyplatené náhradné výživné. V danom prípade náhradné výživné v sume a za predmetné obdobie nebolo vyplatené ani neprávom a ani v sume vyššej ako žalobcovi patrilo, rovnako nedošlo ani k zmene skutočností rozhodujúcich na jeho vyplácanie alebo na určenie jeho výšky za predmetné obdobie. Sumy, ktoré v období od 01.10.2012 do 30.11.2014 otec žalobcu zaplatil titulom výživného, nie sú bežným výživným za toto obdobie. Ide o úhradu skoršieho dlhu otca žalobcu na zmeškanom zročnom výživnom za obdobie skoršie, ako žalobca začal poberať náhradné výživné. Teda, čo žalobca v danom období dostal ako náhradné výživné, nedostal ako bežné výživné od svojho otca a teda nedostal dvakrát to isté, čím v období od 01.10.2012 do 30.11.2014 nebolo náhradné výživné poberané neoprávnene, resp. nebolo vyplatené v sume vyššej ako patrilo. Za podstatné žalobca považoval fakt, že jeho otec mal a má

stále dlh aj na zmeškanom zročnom výživnom, a to za skoršie obdobie ako začal poberať náhradné výživné. To, že prichádzajúce čiastočné úhrady výživného boli žalobcom považované za úhrady skôr splatného dlhu na zmeškanom výživnom je korektné a súladné s právom. Ďalej uviedol, že aj keď v tomto smere chýba v zákone o rodine výslovná právna úprava, vo všeobecnosti je v práve akceptovaná zásada, že čiastočná úhrada má byť určená na splnenie dlhu najskôr splatného tak, ako je v tomto prípade. Navyše v prípade výživného na dieťa musia mať prednosť práva a záujmy oprávneného. Výslovil názor, že bolo by nesprávne, ak by žalobca musel vracať vyplatené náhradné výživné napriek tomu, že povinný svoju vyživovaciu povinnosť si neplnil, pričom aj to čo zaplatil, je nielen možné, ale z hľadiska práva všeobecne a z hľadiska práv oprávneného aj potrebné považovať za úhradu najskôr splatného dlhu na výživnom. Poukázal na to, že v exekučnom konaní nebolo a nemohlo byť vymáhané bežné výživné za obdobie, za ktoré žalobca poberal náhradné výživné, a to preto, že výživné za toto obdobie bolo žalobcovi uhrádzané prostredníctvom náhradného výživného, ktorú skutočnosť žalobca oznámil aj súdnemu exekútorovi. Predmetom exekúcie bolo, a stále je, vymożenie zmeškaného výživného za obdobie predchádzajúce obdobiu, v ktorom žalobca poberal náhradné výživné.

IV.

Vyjadrenie žalovaného k vyjadreniu žalobcu

Žalovaný k vyjadreniu žalobcu podaného k jeho odvolaniu i kasačnej sťažnosti uviedol, že zotrúva na všetkých svojich doterajších vyjadreniach, podaniach a stanoviskách v nich uvedených. Žiadal Najvyšší súd Slovenskej republiky, aby v rámci odvolacieho konania napadnutý rozsudok Krajského súdu v Nitre z 18. mája 2016, č.k. 11S/200/2015-43, zmenil tak, že návrh navrhovateľa sa zamietá a nepriznáva sa náhrada trov konania a nepriznal náhradu trov odvolacieho konania, alebo v rámci konania o kasačnej sťažnosti zmenil rozsudok Krajského súdu v Nitre z 18. mája 2016, č.k. 11S/200/2015-43 tak, že návrh navrhovateľa sa zamietá a nepriznáva sa náhrada trov konania a nepriznal náhradu trov kasačného konania alebo zrušil rozsudok Krajského súdu v Nitre z 18. mája 2016, č.k. 11S/200/2015-43, a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nepriznal náhradu trov kasačného konania.

V.

Konanie pred odvolacím súdom

Dňom 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len S.s.p.), upravujúci v zmysle § 1 a) právomoc a príslušnosť správneho súdu konajúceho a rozhodujúceho v správnom súdnictve, b) konanie a postup správneho súdu, účastníkov konania a ďalších osôb v správnom súdnictve.

Podľa § 492 ods. 2, 3 S.s.p. odvolacie konanie podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Lehoty na podanie odvolania, ktoré začali plynúť pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, plynú podľa doterajších predpisov a ich právne účinky zostávajú zachované.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 492 ods. 2, 3 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok - ďalej len S.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo v medziach podaného odvolania žalovaného (§ 246c ods. 1 prvá veta O.s.p. a § 212 ods. 1 O.s.p. a § 492 ods. 2 S.s.p.), odvolanie prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 O.s.p., § 492 ods. 2 S.s.p.), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 156 ods. 1 a ods. 3 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá a § 211 ods. 2 O.s.p. a s § 492 ods. 1 S.s.p.) a dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné.

Predmetom odvolacieho konania v danej veci bol rozsudok krajského súdu, ktorým krajský súd podľa §

250j ods. 2 písm. c/, d/ O.s.p zrušil rozhodnutie žalovaného zo dňa 07.08.2015, č. UPS/US1/SSVOPHNSSD/SOC/2015/7082-0002 De, a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Odvolací súd preskúmal rozsudok súdu prvého stupňa ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj napadnuté rozhodnutie žalovaného v spojení s prvostupňovým rozhodnutím a konanie im predchádzajúce, najmä z toho pohľadu, či sa súd prvého stupňa vysporiadal so zásadnými námietkami uvedenými v žalobe žalobcu a z takto vymedzeného rozsahu, či správne posúdil zákonnosť a správnosť preskúmaného rozhodnutia napadnutého žalobou.

Predmetom preskúmacieho konania v danej veci bolo rozhodnutie žalovaného správneho orgánu č. zo dňa 07.08.2015, č. UPS/US1/SSVOPHNSSD/SOC/2015/7082-0002 De, ktorým žalovaný podľa § 59 ods. 2 správneho poriadku potvrdil rozhodnutie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Nitra, odboru sociálnych vecí a rodiny, č. NRI/OPHN/SOC/2015/40371-0023 zo dňa 05.06.2015.

Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Nitra, odbor sociálnych vecí a rodiny rozhodnutím č. NRI/OPHN/SOC/2015/40371-0023 zo dňa 05.06.2015 ako prvostupňový správny orgán, rozhodol podľa § 10 ods. 1 zákona č. 201/2008 Z. z. o náhradnom výživnom v znení neskorších predpisov tak, že žalobca ako poberateľ náhradného výživného je povinný vrátiť vyplatené náhradné výživné za obdobie od 01.10.2012 do 30.11.2014 v sume 982,70 Eur do 15 dní odo dňa právoplatnosti rozhodnutia na účet Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Nitra.

V procese posudzovania zákonnosti napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa odvolací súd vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich z administratívneho spisu, na ktoré poukázal už súd prvého stupňa v odôvodnení napadnutého rozsudku, z ktorých dôvodov ich neopakuje a súčasne na ne poukazuje.

Najvyšší súd predovšetkým upriamuje pozornosť na to, že súd v procese súdneho prieskumu podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku nie je súdom skutkovým. Jeho úlohou pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa piatej časti druhej hlavy Občianskeho súdneho poriadku (upravujúcej rozhodovanie o žalobách proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov (§§ 247 a nasl. O.s.p.) je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi ako aj s procesnoprávnymi predpismi.

Podľa ustanovení tejto hlavy sa postupuje v prípadoch, v ktorých fyzická alebo právnická osoba tvrdí, že v rozsahu namietaných žalobných dôvodov bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím a postupom správneho orgánu, a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia a postupu. Správny súd za účastníka konania dôvody nevyhľadáva. Pri rozhodnutí správneho orgánu vydaného v správnom konaní je predpokladom postupu podľa tejto hlavy, aby išlo o rozhodnutie, ktoré po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov, ktoré sa preň pripúšťajú, nadobudlo právoplatnosť. Predmetom preskúmania môže byť za podmienok ustanovených v odsekoch 1 a 2 aj rozhodnutie, proti ktorému zákon nepripúšťa opravný prostriedok, ak sa stalo právoplatným.(§ 247 ods. 2, 3 O.s.p.).

Súdny prieskum zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu je určený rozsahom dôvodov uvedených v žalobe, ktorými žalobca namieta nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu, tvrdiac, že nezákonným rozhodnutím správneho orgánu a postupom mu predchádzajúcim bol ukrátený na svojich hmotnoprávných alebo procesnoprávných právach. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúcemu vydaniu napadnutého rozhodnutia.

Pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia je pre súd rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase vydania napadnutého rozhodnutia. Súd môže vykonať dôkazy nevyhnutné na preskúmanie napadnutého

rozhodnutia (§ 250i ods. 1 O.s.p.).

V rámci správneho prieskumu súd skúma aj procesné pochybenia správneho orgánu namietané v žalobe, či uvedené procesné pochybenie správneho orgánu je takou vadou konania pred správnym orgánom, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia (§ 250i ods. 3 O.s.p.).

Odvolací súd zistil, že súd prvého stupňa v danej veci v procese súdneho prieskumu napadnutého rozhodnutia žalovaného náležite nepostupoval v zmysle procesných pravidiel zákonodarcom nastolených v druhej hlave piatej časti Občianskeho súdneho poriadku citovaných vyššie, keď súdnu prieskumu napadnutého rozhodnutia žalovaného nevenoval dostatočnú pozornosť, nezaoberal sa a nevyporiadal sa s podstatnými skutkovými zisteniami vyplývajúcimi z administratívneho spisu, majúce za následok nesprávnu aplikáciu právnej úpravy zákona č. 201/2008 Z. z., nesledujúc účel a cieľ poskytovania náhradného výživného štátom zákonodarcom nastoleného v právnej úprave zákona o náhradnom výživnom.

VI.

Právne posúdenie odvolacím súdom

Podľa čl. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

V zmysle čl. 1 ods. 1 prvá veta ústavy je Slovenská republika zvrchovaný, demokratický a právny štát. Základnou premisou materiálneho právneho štátu prezentuje všeobecná záväznosť práva pre všetkých. To znamená, že štátne orgány, orgány územnej samosprávy, ako aj každý jednotlivec musí konať tak, ako určuje právny poriadok. Základom interpretácie a aplikácie čl. 1 ods. 1 je zabezpečenie materiálneho a nie formálneho právneho štátu. Ústavný súd SR princíp materiálneho právneho štátu prezentoval v právnom názore: „V právnom štáte, v ktorom sú ako neoddeliteľné súčasť okrem iných stelesnené princípy, ako sú právna istota a spravodlivosť (princíp materiálneho právneho štátu), čo možno spoľahlivo vyvodíť z čl. 1 ústavy, sa osobitný dôraz kladie na ochranu tých práv, ktoré sú predmetom jej úpravy. Povinnosťou všetkých štátnych orgánov je zabezpečiť reálnu možnosť ich uplatnenia tými subjektmi, ktorými boli priznané“ (ÚS 17/1999, Nález z 22. septembra 1999. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 1999, s. 365; zhodne I.ÚS 44/1999, Nález z 13. októbra 1999. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 1999, s. 382, I.ÚS 10/98“ (I.ÚS 54/02. Nález z 13. novembra 2002. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 2002 - II. polrok, s. 750).

Z uvedeného vyplýva, že pre zabezpečenie materiálneho právneho štátu je povinnosťou mocenských orgánov štátu konať a rozhodovať v súlade so zákonom v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy.

Podľa čl. 152 ods. 4 ústavy výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

Z uvedeného článku ústavy vyplýva, že výklad a uplatňovanie všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou. Vplyvom ústavy dochádza k vsunutiu jej obsahovo-hodnotových vlastností do všeobecných pojmov zákona tak, aby bol zabezpečený ústavne konformný výklad. Požiadavka na ústavne konformnú aplikáciu a výklad zákona je súčasťou zákonnosti rozhodnutia ako individuálneho správneho aktu. Práve tu je ťažisko činnosti správneho súdnictva, pretože dikcia zákona nemôže byť interpretovaná izolovane, mimo zmyslu a účelu zákona, cieľa právnej regulácie, ktorý zákon sleduje. Orgány štátu realizujú svoju rozhodovaciu právomoc sú pri výkone svojej moci povinné postupovať v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy, s prihliadnutím na to, že súčasne sú viazané aj právnou úpravou obsiahnutou v medzinárodných zmluvách, ktorými je Slovenská republika viazaná (čl. 7 Ústavy SR) a po vstupe

Slovenskej republiky do Európskeho spoločenstva, Európskej únie postupovať tiež v súlade s právne záväznými predpismi Európskeho spoločenstva, Európskej únie.

Správne súdnictvo v Slovenskej republike vychádza z materiálneho chápania právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy vyžadujúceho, aby verejná správa bola pod kontrolou súdnej moci. Je založené jednak na kontrole verejnej správy, či táto (ne)prekračuje jej zverené právomoci a jednak poskytuje ochranu subjektívnym právam osôb, do ktorých bolo zasiahnuté alebo zasahované v rozpore so zákonom. Hlavnou úlohou správneho súdnictva je teda ochrana subjektívnych práv a jeho cieľom ochrana práv fyzických a právnických osôb a ich prostredníctvom následne aj ochrana zákonnosti. Správne súdnictvo je neoddeliteľným atribútom právneho štátu zaručujúcim každej osobe, či už ide o fyzickú alebo právnickú osobu, ochranu práv pred činnosťou orgánov verejnej správy. Dodržiavanie zákonnosti v oblasti výkonnej moci a dôsledná ochrana jednotlivca je jednou z najdôležitejších črt právneho štátu, ktorého koncepcia práva stojí aj na dodržiavaní práva štátnymi orgánmi.

Správny súd pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu v konkrétnej veci sa zásadne obmedzí na otázku, či vykonané dôkazy, z ktorých správny orgán vychádzal, nie sú pochybné najmä s ohľadom na prameň, z ktorých pochádzajú, alebo pre porušenie niektorej procesnej zásady správneho konania, a ďalej na otázku, či vykonané dôkazy logicky robia vôbec možným skutkový záver, ku ktorému správny orgán dospel. Správny súd pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu posudzuje, či správny orgán aplikoval na predmetnú právnu vec relevantný právny predpis. Zákonnosť postupu správny súd skúma na základe rovnakých kritérií ako zákonnosť rozhodnutí.

Zákonodarca v zákone č. 201/2008 Z. z. o náhradnom výživnom v znení neskorších predpisov upravuje poskytovanie náhradného výživného, ktorým sa prispieva na zabezpečenie výživy nezaopatreného dieťaťa, (§ 3 zákona č. 600/2003 Z.z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 532/2007 Z.z.), ktoré má nárok na náhradné výživné (oprávnená osoba).

Podľa § 2 ods. 1, 2, 3 zákona č. 201/2008 Z.z. oprávnená osoba má nárok na náhradné výživné, ak a) rodič oprávnenej osoby alebo iná fyzická osoba, ktorej bola právoplatným rozhodnutím súdu alebo súdom schválenou dohodou uložená povinnosť platiť výživné oprávnenej osobe (ďalej len "povinná osoba"), neplní vyživovaciu povinnosť v plnej výške, v lehote a spôsobom určených právoplatným rozhodnutím súdu alebo súdom schválenou dohodou najmenej tri po sebe nasledujúce mesiace od splatnosti poslednej splátky výživného a ak exekučné konanie trvá najmenej tri mesiace od doručenia návrhu na vykonanie exekúcie exekútorovi a povinná osoba nezačala platiť výživné alebo b) jej nevznikol nárok na sirotský dôchodok alebo sirotský výsluhový dôchodok, alebo suma sirotského dôchodku alebo sirotského výsluhového dôchodku, alebo suma sirotských dôchodkov alebo sirotských výsluhových dôchodkov je nižšia ako suma minimálneho výživného. 2)

Oprávnená osoba, ktorá spĺňa jednu z podmienok uvedených v odseku 1, má nárok na náhradné výživné, ak a) má trvalý pobyt na území Slovenskej republiky a zdržiava sa na území Slovenskej republiky a b) priemerný mesačný príjem podľa § 3 za posledných šesť kalendárnych mesiacov predchádzajúcich kalendárnemu mesiacu, v ktorom bola podaná žiadosť o náhradné výživné (ďalej len "žiadosť"), nepresahuje 2,2 násobku sumy životného minima; 3) na účely posúdenia priemerného mesačného príjmu samostatne zárobkovo činnnej osoby sa použije posledné daňové priznanie samostatne zárobkovo činnnej osoby.

Ak je oprávnenou osobou dieťa, ktoré je povinné plniť povinnú školskú dochádzku, 4) podmienkou nároku na náhradné výživné je aj riadne plnenie tejto povinnosti.

Podľa § 12 ods. 1, 2, 3 zákona č. 201/2008 Z.z. poberateľ náhradného výživného je povinný a) informovať úrad o každej zmene skutočností rozhodujúcich na trvanie nároku na náhradné výživné, na jeho výšku a na jeho vyplácanie bez zbytočného odkladu, najneskôr do ôsmich dní odo dňa zmeny týchto skutočností, b) na výzvu úradu preukázať skutočností rozhodujúce na trvanie nároku na

náhradné výživné, na jeho výšku a jeho vyplácanie, a to v lehote určenej úradom.

Na účely prehodnotenia trvania nároku na náhradné výživné podľa § 6 je na výzvu úradu a) exekútor povinný predložiť potvrdenie o priebehu exekučného konania a o stave exekúcie ku dňu vydania tohto dokladu, b) centrum povinné predložiť potvrdenie o stave a priebehu výkonu rozhodnutia alebo potvrdenie o nemožnosti vymáhania výživného z cudziny, c) Sociálna poisťovňa povinná predložiť potvrdenie o výške sirotského dôchodku a potvrdenie o nepriznaní alebo o odňatí sirotského dôchodku, d) útvar sociálneho zabezpečenia 9) alebo Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia (Zákon č. 328/2002 Z.z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov) povinný predložiť potvrdenie o výške sirotského výsluhového dôchodku a potvrdenie o nepriznaní alebo o odňatí sirotského výsluhového dôchodku, e) škola povinná predložiť potvrdenie o plnení povinnej školskej dochádzky oprávnenou osobou, f) škola povinná predložiť potvrdenie preukazujúce sústavnú prípravu oprávnenej osoby štúdiom na povolanie.

Osoby uvedené v odseku 2 predkladajú úradu potvrdenia podľa odseku 2 písomne a bezplatne v lehote do ôsmich dní od doručenia výzvy. Úrad sa s osobami uvedenými v prvej vete môže dohodnúť na poskytnutí informácií aj inak.

Podľa § 10 ods. 1, 2, 3 zákona č. 201/2008 Z.z., ak sa náhradné výživné vyplatilo neprávom alebo vo vyššej sume ako patrilo, alebo ak sa dodatočne zistí, že zanikol nárok na náhradné výživné alebo nastala zmena skutočností rozhodujúcich na jeho vyplácanie alebo na určenie jeho výšky za obdobie, za ktoré sa náhradné výživné už vyplatilo, poberateľ náhradného výživného je povinný vrátiť neprávom vyplatené sumy alebo sumy vyplatené vo vyššej sume, ako patrili.

Sumy podľa odseku 1 sa zúčtujú so sumami bežne vyplácaného náhradného výživného, ak nárok na náhradné výživné trvá. Po zúčtovaní podľa prvej vety výška bežne vyplácaného náhradného výživného nesmie byť nižšia ako minimálne výživné (§ 62 zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Sumy podľa odseku 1 sa môžu uhradiť aj jednorazovo so súhlasom poberateľa náhradného výživného, ktorému sa vyplatili.

Nárok na vrátenie náhradného výživného vyplateného neprávom alebo v nesprávnej výške zaniká uplynutím troch rokov odo dňa, keď úrad túto skutočnosť zistil, najneskôr uplynutím desiatich rokov odo dňa, za ktorý sa náhradné výživné vyplatilo.

Z citovanej právnej úpravy vyplýva, že zákonodarca zveril do právomoci úradu práce, sociálnych vecí a rodiny ako orgánu štátnej správy rozhodovať nielen o nároku na náhradné výživné podľa § 2, o trvaní tohto nároku, o znížení alebo zvýšení výšky náhradného výživného podľa § 9 ods. 3 a 4, o zastavení výplaty náhradného výživného podľa § 9 ods. 1 a 2, o zániku nároku na náhradné výživné podľa § 7, ale aj o povinnosti vrátiť neprávom vyplatené sumy náhradného výživného podľa § 10 (§ 5 písm. a/), a to na základe preukázania splnenia podmienok ustanovených v právnej norme § 10 ods. 1, v zmysle ktorej právnej úpravy poberateľ náhradného výživného je povinný vrátiť neprávom vyplatené sumy alebo sumy vyplatené vo vyššej sume, ako patrili, ak sa náhradné výživné vyplatilo neprávom alebo vo vyššej sume ako patrilo, alebo ak sa dodatočne zistí, že zanikol nárok na náhradné výživné, alebo nastala zmena skutočností rozhodujúcich na jeho vyplácanie alebo na určenie jeho výšky za obdobie, za ktoré sa náhradné výživné už vyplatilo. Zákonodarca v uvedenom právnom predpise nerozoznáva, či osoba povinná vyživovacou povinnosťou (ne)uhrádza výživné dobrovoľným plnením alebo plnením vymáhateľným exekúciou.

V zmysle právnej úpravy zákona o náhradnom výživnom úrad práce, sociálnych vecí a rodiny je orgán štátnej správy na úseku práce, sociálnych vecí a rodiny a je v jeho kompetencii rozhodovať, či sú splnené podmienky na vydanie rozhodnutia o povinnosti poberateľa náhradného výživného vrátiť náhradné výživné alebo jeho časť, ktoré mu bolo vyplatené neprávom alebo mu bolo poskytnuté vo vyššej sume, ako mu patrila. Za tým účelom zákonodarca priznáva úradu oprávnenie prehodnocovať

splnenie zákonných podmienok pre ďalšie poberanie náhradného výživného, a súčasne mu ukladá povinnosť zaobstarat' si dostatok skutkových poznatkov preukazujúcich, že náhradné výživné bolo poberateľovi vyplatené bez právneho dôvodu v celosti alebo v časti ako mu patrila, v zmysle právnej úpravy zákona o náhradnom výživnom. Z uvedenej právnej úpravy súčasne vyvstáva zákonná povinnosť poberateľa náhradného výživného oznamovať úradu všetky skutočnosti vo vzťahu k priznanému nároku na náhradné výživné.

Vychádzajúc zo skutkových zistení daného prípadu vyplývajúcich zo spisového materiálu krajského súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis žalovaného a právnej úpravy zákona o náhradnom výživnom ustanovujúcej podmienky povinnosti poberateľa náhradného výživného vrátiť neprávom vyplatené náhradné výživné, odvolací súd dospel k inému záveru ako súd prvého stupňa.

Skutkové zistenia potvrdzujú, že prvostupňové správne rozhodnutie vychádzalo z dokladov vyžiadaných od súdneho exekútora a od žalobcu ako účastníka konania, z ktorých je nesporné, že v zmysle exekúcie č. 2581/08 bolo povinnou osobou čiastočne hradené výživné v čase vyplácania náhradného výživného od októbra 2012 do novembra 2014. Dňa 30.09.2014 a dňa 05.02.2015 žalobca exekútorškému úradu oznámil, že povinný počas poskytovania náhradného výživného mu ako oprávnenej osobe priamo čiastočne platil výživné a to spolu v sume 982,70 Eur. Dňa 19.05.2015 žalobca predložil úradu oznámenie o úhrade výživného s rozpisáním jednotlivých platieb a priloženými fotokópiami poštových poukázok o zaslaní výživného. Z uvedeného oznámenia o plnení vyživovacej povinnosti povinnej osoby voči žalobcovi ako oprávnenej osobe vyplynulo, že počas poberania náhradného výživného povinný platil výživné priamo žalobcovi nasledovne: dňa 15.10.2012 v sume 38,91 Eur, dňa 14.11.2012 v sume 38,91 Eur, dňa 12.12.2012 v sume 38,91 Eur, dňa 14.01.2013 v sume 37,65 Eur, dňa 13.02.2013 v sume 38,91 Eur, dňa 12.03.2013 v sume 10,00 Eur, dňa 13.03.2013 v sume 29,41 Eur, dňa 18.04.2013 v sume 10,00 Eur, dňa 20.05.2013 v sume 10,00 Eur, dňa 19.06.2013 v sume 10,00 Eur, dňa 19.07.2013 v sume 50,00 Eur, dňa 19.08.2013 v sume 40,00 Eur, dňa 13.09.2013 v sume 40,00 Eur, dňa 18.09.2013 v sume 40,00 Eur, dňa 18.10.2013 v sume 40,00 Eur, dňa 19.11.2013 v sume 40,00 Eur, dňa 20.12.2013 v sume 40,00 Eur, dňa 20.01.2014 v sume 40,00 Eur, dňa 18.02.2014 v sume 40,00 Eur, dňa 18.03.2014 v sume 40,00 Eur, dňa 17.04.2014 v sume 40,00 Eur, dňa 19.05.2014 v sume 40,00 Eur, dňa 18.06.2014 v sume 40,00 Eur, dňa 18.07.2014 v sume 40,00 Eur, dňa 19.08.2014 v sume 30,00 Eur, dňa 18.09.2014 v sume 40,00 Eur, dňa 19.10.2014 v sume 40,00 Eur a dňa 18.11.2014 v sume 40,00 Eur, t.j. spolu v sume 982,70 Eur.

Skutkové zistenia v danom prípade teda potvrdzujú, že žalobca za predmetné obdobie - od 01.10.2012 do 30.11.2014, poberal náhradné výživné a súčasne mu v tomto období povinný priamo platil výživné v celkovej výške 982,70 Eur, ktorú skutočnosť sám potvrdil žalobca. Žalobca ako účastník konania túto skutočnosť úradu neoznámil, čím si nespĺnil povinnosť vyplývajúcu mu zo zákona o náhradnom výživnom (§ 12 ods. 1 písm. a/). Skutkové okolnosti teda potvrdzujú, že žalobcovi náhradné výživné bolo za obdobie od 01.10.2012 do 30.11.2014 vyplatené vo vyššej sume, ako mu patrilo, čím vznikol preplatok na náhradnom výživnom, ktoré poberal neoprávnené bez právneho dôvodu, a preto mu vznikla povinnosť úradu vrátiť náhradné výživné v tej časti, v ktorej mu bolo vyplatené za uvedené obdobie neoprávnené. V danom smere súd prvého stupňa nesprávne a v rozpore s právnou úpravou ustanovenou v zákone o náhradnom výživnom vyhodnotil poskytovanie výživného povinnou osobou žalobcovi v predmetnom období, pretože tento zákon nerozlišuje poskytnuté výživné, teda či povinný v danom období oprávnenému plnil výživné titulom bežného výživného alebo platil na zročnom výživnom. Nemožno súhlasiť s tvrdením žalobcu, že aj keď v tomto smere chýba v zákone o rodine výslovná právna úprava, vo všeobecnosti je v práve akceptovaná zásada, že čiastočná úhrada má byť určená na splnenie dlhu najskôr splatného. Uvedená zásada platí v záväzkovo občiansko-právnych veciach, avšak nie je možné ju uplatňovať pri výživnom v zmysle Zákona o rodine, čomu zodpovedá aj právna úprava ustanovujúca vymáhanie výživného exekúciou (§ 72 ods. 2 zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti v znení neskorších predpisov).

Z uvedeného vyplýva, že skutkovým podkladom, na základe ktorého správny orgán prvého stupňa ustálil svoj právny záver a žalovaný potvrdil o neoprávnenom vyplatenom náhradnom výživnom

žalobcovi, je preukázanie skutočnosti, že žalobcovi počas obdobia poberania náhradného výživného platil výživné aj jeho otec.

Súd prvého stupňa sa uvedenou skutkovou okolnosťou nijak nezaoberal a pri ustálení svojho právneho záveru nijak nevyhodnotil, majúce za následok vykonanie súdneho prieskumu žalobou napadnutého rozhodnutia žalovaného v spojení s prvostupňovým správny rozhodnutím v rozpore s právnou úpravou správneho súdnictva.

Vychádzajúc z obsahu výroku rozhodnutia prvostupňového správneho orgánu nie je možné súhlasiť s argumentáciou súdu prvého stupňa, že poukazom na formuláciu ustanovenia § 10 ods. 1 vyššie citovaného zákona nestačí vo výrokovej časti rozhodnutia uviesť len toto zákonné ustanovenie, ale je potrebné presne vymedziť, ktorý z dôvodov uvedených v tomto zákonnom ustanovení je presne tým dôvodom na vrátenie náhradného výživného, na základe ktorého správny orgán vydal svoje rozhodnutie. Správny poriadok v právnej úprave ustanovenej v § 47 ods. 2 vymedzuje náležitosti výroku rozhodnutia správneho orgánu, ktorú zákonnú požiadavku výrok rozhodnutia prvostupňového správneho orgánu splnil, keď prvostupňový správny orgán označil právnu normu, na základe ktorej žalobcovi uložil povinnosť a pokiaľ aj neuviedol priamo právny dôvod, nie je to možné považovať za takú vadu konania majúcu za následok nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu

Odvolací súd sa nestotožnil ani s názorom súdu prvého stupňa, že žalovaný v spojení s prvostupňovým správny orgánom vo veci nedostatočne zistil skutkový stav, majúc za to, že žalovaný nerešpektoval ani svoj právny názor vyslovený v rozhodnutí zo dňa 17.04.2015, v ktorom zrušil rozhodnutie správneho orgánu prvého stupňa zo dňa 04.02.2015 z dôvodu nedostatočne zisteného skutkového stavu s tým, že tento bude potrebné zistiť presne a za tým účelom si obstaráť podklady (od poberateľa náhradného výživného, od povinného a od súdneho exekútora). Skutkové podklady vyplývajúce z administratívneho spisu potvrdzujú dostatok skutkových podkladov pre vydanie správneho rozhodnutia.

V danej súvislosti odvolací súd dáva do pozornosti rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 103/2011, v zmysle ktorého je neúčelné a nehospodárne formálne zopakovanie administratívneho konania, ak pre účastníka vo vzťahu k skutkovej stránke veci nepredstavuje reálnu možnosť dosiahnuť rozhodnutie v jeho prospech.

Najvyšší súd z dôvodov uvedených vyššie považoval námietky žalovaného vznesené v odvolaní (v kasačnej sťažnosti) proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa za relevantné na vyhoviecie jeho odvolacieho návrhu, a preto pokiaľ súd prvého stupňa žalobe vyhovel, keď rozhodnutie žalovaného zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, odvolací súd napadnutý rozsudok prvostupňového súdu podľa § 250ja ods. 3 veta druhá O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 a s § 221 ods. 1 písm. h/, f/, ods. 2 a s § 492 ods. 2, 3 S.s.p. a § 457 ods. 1 S.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Úlohou súdu prvého stupňa v ďalšom konaní bude postupovať v intenciách názoru najvyššieho súdu uvedeného vyššie a opätovne posúdiť zákonnosť rozhodnutia žalovaného v spojení s prvostupňovým správny rozhodnutím o povinnosti žalobcu vrátiť neprávom vyplatené náhradné výživné vyhodnotiac všetky skutkové zistenia k veci sa viažuce. V novom rozhodnutí vo veci samej súd prvého stupňa opätovne rozhodne o nároku na náhradu trov konania vrátane trov konania pred najvyšším súdom.

Najvyšší súd záverom poukazuje na to, že napriek kasačnému (apelačnému) opravnému systému, ktorý sa v správny súdnictve v Slovenskej republike v zmysle príslušnej právnej úpravy v zásade uplatňoval i uplatňuje, primárne preskúmava zákonnosť napadnutého rozhodnutia správneho orgánu krajský súd. Úlohou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako súdu kasačného (odvolacieho) je preskúmavať vecnú správnosť rozhodnutí krajských súdov a nie nahrádzať ich prieskumnú činnosť.

Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v danej veci rozhodol pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája

2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.